

مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان

مدرسه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)

شهرستان قوچان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

نماز اول وقت از دیدگاه اسلام

استاد راهنما

سرکار خانم فاطمه عباسیان

استاد داور

سرکار خانم شاهدی

محقق

سمیه کوهستانی

پاییز ۱۳۹۱

تقدیم به

دخت نبی اکرم (صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم)

فاطمہ زہرا (سلام اللہ علیہا)

تقدیر و تشکر

خداوند تبارک و تعالی را، شاگرم که در پرتو عنایات و توجهات مستمرش، مرادگردآوری این پژوهش یاری نموده و همچنین از تمامی کسانی که مراد امر جمع آوری این تحقیق یاری کرده اند به خصوص استاد گرامی سرکار خانم عباسیان و همچنین پدر و مادر عزیزم که همیشه یاری کرد و مشوق من بوده اند و همه کسانی که در این راه مرایاری نمودند کمال تقدیر و تشکر را دارم.

چکیده

نماز اول وقت یکی از سنت های اصیل اسلام است که از بیان بزرگان دین توصیه هایی بر آن آمده است، و راهی است برای رسیدن انسان ها به رشد و تعالی تا با رعایت آن تمرین وقت شناسی کنند و در کارهای دیگر زندگی نیز اولویت ها و نظم زمانی را مراعات کنند.

هم چنین دین اسلام پیروان خود را از سستی و استخفاف نسبت به انجام نماز اول وقت، سخت پرهیز داده است و این توجه پیامبر و ائمه به حدی بوده است که وقت نماز که فرا می رسد احوالشان دگرگون می شد، گویی در آن لحظه هیچ کس را نمی شناسند.

در انجام این فریضه الهی شناخت اوقات و احکام آن ضروری است.

در بحث آثار و برکات نماز اول وقت در بعد فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی می توان به مواردی اشاره کرد از جمله: گشوده شدن در های آسمان و مستجاب شدن دعا، دوری شیطان، در امان بودن از بلاهای آسمانی، رسیدن به بهشت و غیره می باشد.

از نظر علمی نیز این سنت الهی باعث سلامت جسم و روان انسان می باشد و از بسیاری از بیماریهای خطرناک مثل سکته قلبی جلوگیری می کند و حتی باعث درمان برخی بیماری ها می شود. فردی که نمازش را در اول وقت می گزارد در واقع خود را در برابر دستورت الهی و فرمایشات اولیاء خدا موظف و مکلف دانسته است بنابراین چنین فردی خود را نسبت به اجتماع هم متعهد می داند و احساس مسئولیت می کند.

یکی از اقسام تضييع نماز سبک شمردن نماز است که از انواع آن این است که فرد نماز را از اول وقت به تأخیر اندازد.

همانطور که خواندن نماز اول وقت آثار و برکاتی دارد ترک آن نیز پیامدهایی دارد که از جمله این که خدا برکت را از عمر و رزق انسان می برد، دعایش به آسمان نمی رود، از رحمت خداوند دور می شود.

کلیدواژه ها عبارتند از: نماز، وقت، استخفاف، وقت مخصوص ، وقت مشترک ، وقت

فضیلت.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۳.....	طرح تحقیق
۴.....	تبیین موضوع، ضرورت و اهمیت آن
۵.....	طرح مسئله و پرسشهای تحقیق
۵.....	فرضیه تحقیق
۶.....	اهداف و فواید تحقیق
۶.....	بررسی پیشینه و سابقه موضوع
۷.....	تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی
۸.....	روش تحقیق
۹.....	ساختار تحقیق
۹.....	مشکلات و موانع تحقیق

بخش اول: جایگاه نماز اول وقت و شناخت اوقات و احکام آن در آیات و روایات	۱۰
فصل اول: اهمیت و فضیلت نماز اول وقت در آیات و روایات.....	۱۰
وقت شناسی و اهمیت آن در آیات و روایات.....	۱۱
نماز و تمرین وقت شناسی.....	۱۳
محافظت و مراقبت بر نماز در آیات و روایات.....	۱۴
توصیه پیشوایان الهی و اهتمام آنان به نماز اول وقت.....	۱۷
امام علی (علیه السلام) و نماز اول وقت.....	۱۷
امام حسین (علیه السلام) و اهتمام ایشان به نماز اول وقت.....	۱۸
توصیه امام صادق (علیه السلام) به نماز اول وقت.....	۱۸
امام رضا (علیه السلام) و نماز اول وقت.....	۱۹
امام حسن عسگری (علیه السلام) و اهتمام ایشان به نماز اول وقت.....	۲۰
در احوالات پیشوایان دینی و رهبران الهی هنگام نماز.....	۲۰
فضیلت نماز اول وقت	۲۳
محبوب ترین کارها.....	۲۳
پیشی گیرندگان در خیرات.....	۲۴
بهتر از فرزند و دارایی.....	۲۵
بهترین اوقات.....	۲۵
حکایات و توصیه های بزرگان در مورد فضیلت نماز اول وقت.....	۲۶
ترک جلسه مهم به خاطر نماز اول وقت.....	۲۶
دقت امام (رحمه الله علیه) به وقت و حق نماز.....	۲۷
اولین اولویت.....	۲۷

- ۲۸.....توصیه مقام معظم رهبری به جوانان
- ۲۹.....نماز اول وقت در بیان مرحوم آقای قاضی (رحمه الله علیه)
- ۲۹.....نماز اول وقت یا عزاداری
- ۳۰.....ملاهادی سبزواری و نماز اول وقت
- ۳۰.....اهتمام شهید رجایی به نماز اول وقت
- ۳۱.....هر لحظه نگاهی به آسمان
- ۳۱.....همه رنج ها و جنگ ها
- ۳۲.....توجه به وقت نماز در عملیات

فصل دوم: شناخت اوقات و احکام نماز اول وقت ۳۳

- ۳۴.....آیات مربوط به اوقات نمازهای یومیه
- ۳۷.....احکام اوقات نمازهای یومیه
- ۳۷.....وقت نماز صبح
- ۳۷.....وقت نماز صبح در شب های مهتابی
- ۳۸.....وقت فضیلت و اجرا نماز صبح
- ۳۹.....وقت مخصوص نماز ظهر و عصر
- ۳۹.....وقت مشترک نماز ظهر و عصر
- ۳۹.....وقت مخصوص و مشترک فرد مسافر
- ۳۹.....وقت فضیلت نماز ظهر و عصر
- ۴۰.....راه های تشخیص ظهر شرعی
- ۴۰.....وقت مخصوص نماز مغرب و عشا

- وقت مشترک مغرب و عشا..... ۴۱
- وقت فضیلت نماز مغرب و عشاء..... ۴۱
- اوقات نماز های یومیه بنابر مذاهب عامه..... ۴۲
- وقت اختصاصی نماز ظهر و عصر..... ۴۲
- وقت فضیلت نماز ظهر..... ۴۲
- وقت اختصاصی نماز مغرب..... ۴۲
- وقت نماز صبح..... ۴۳
- احکامی از وقت نماز..... ۴۳
- خواندن نماز در داخل وقت..... ۴۳
- مواردی که واجب است نماز اول وقت خوانده شود..... ۴۵
- مواردی که واجب است فرد نماز را از اول وقت تأخیر بیندازد..... ۴۶
- مواردی که مستحب است فرد نماز را از اول وقت تأخیر اندازد..... ۴۷
- حکم نماز در کرات دیگر (فضا)..... ۴۸

بخش دوم: آثار و برکات نماز اول وقت و پیامدهای ترک آن ۵۰

فصل اول: آثار فردی و اجتماعی نماز اول وقت ۵۰

- آثار فردی و اجتماعی نماز اول وقت..... ۵۱
- آثار فردی (دنیوی- اخروی)..... ۵۱
۱. ثواب کسی که نمازهای واجب خود را در اول اوقات آن به جا آورد.. ۵۱
۲. ثواب کسی که نماز صبح را در اول وقت بخواند..... ۵۲
۳. صعود نماز اول وقت..... ۵۲

۴. موجب خشنودی و بخشش خداوند..... ۵۳
۵. منتظر وقت نماز زائر پروردگار..... ۵۳
۶. منتظر وقت نماز در حال نماز است..... ۵۴
۷. گشوده شدن درهای آسمان و مستجاب شدن دعا..... ۵۴
۸. ایجاد نظم..... ۵۵
۹. بر آورده شدن خواسته ها..... ۵۶
۱۰. تاثیر نماز اول وقت در تکامل انسان..... ۵۷
۱۱. نجات از غفلت..... ۵۷
۱۲. در امان بودن از بلاهای آسمانی..... ۵۸
۱۳. برطرف شدن گرفتاری و ناراحتی..... ۵۸
۱۴. دوری شیطان و تلقین شهادتین..... ۵۸
۱۵. تاثیر نماز اول وقت در برزخ..... ۵۹
۱۶. (برائت) دوری از جهنم..... ۵۹
۱۷. پاداش فردوس در گرو مراقبت بر انجام نماز (در اوقات مقرر)..... ۶۰
۱۸. دوچندان شدن..... ۶۰
۱۹. پیمان الهی..... ۶۰
۲۰. نور و وسیله نجات در قیامت..... ۶۱
- آثار فردی (روحی)..... ۶۱
- نماز، مایه آرامش دلها..... ۶۱
- تاثیر نماز اول وقت در جسم و روان انسان از نظر علمی..... ۶۲
۱. نماز صبح..... ۶۳

۲. نماز صبح و پیشگیری و درمان بیماری های قلبی و تصلب شرایین ۶۳
۳. نماز صبح و جلوگیری از سکته قلبی ۶۴
۴. نماز ظهر ۶۴
۵. نماز عصر ۶۴
۶. نماز مغرب ۶۵
۷. نماز عشاء ۶۵
- آثار اجتماعی نماز اول وقت ۶۶
۱. تاثیر نماز و نیایش در پیشرفت دانشها ۶۶
۲. تعهد نسبت به اجتماع ۶۸
۳. اقامه کننده نماز اول وقت مورد اعتماد و احترام همه است ۶۸
۴. بدست آوردن پیروزی و غنائم ۶۹
۵. روابط بین نمازگزاران ۷۰
۶. نماز اول وقت و انتخاب دوست خوب ۷۰

فصل دوم: پیامدهای ترک نماز اول وقت در آیات و روایات ۷۲

- پیامدهای ترک نماز اول وقت ۷۳
۱. سهل انگاری در نماز ۷۳
۲. کیفر آنکه امر خدا را سبک شمارد ۷۴
۳. تعریف اضاعه نماز ۷۵
۴. اقسام تضييع نماز ۷۵
- معنای لغوی استخفاف ۷۶

انواع استخفاف.....	۷۶
پیامدهای سوء تأخیر عمدی نماز.....	۷۷
۱. دوری از رحمت خداوند.....	۷۷
۲. سبب مذمت یا سرزنش الهی.....	۷۷
۳. مورد نفرین نماز قرار گرفتن.....	۷۸
۴. موجب جرأت پیدا کردن یا تسلط شیطان.....	۷۹
۵. سبب نزول شر.....	۷۹
۶. سبب افتادن در جایگاه ویل.....	۸۰
۷. نگرانی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم).....	۸۰
۸. محرومیت از امکانات بهشتی.....	۸۱
۹. نمازی بر او نیست.....	۸۲
۱۰. سبب محروم شدن از شفاعت.....	۸۳
۱۱. وارد نشدن بر حوض کوثر.....	۸۳
۱۲. موجب خشم خداوند.....	۸۴
۱۳. خودتخریبی و تباهکاری.....	۸۴
۱۴. مجازات عظیم سستی در نماز.....	۸۵
راه کارها.....	۹۱
نتایج تحقیق.....	۹۲
فهرست منابع و مآخذ.....	۹۳

مقدمه

نماز زیباترین جلوه پرستش و والاترین گونه ی نیایش است. نماز اقرار صادقانه به بندگی خدا و سپری است درمقابل دام های شیطانی، نماز عزت بخش انسان مسلمان و هم چون شناسنامه ای است که ریشه تمامی وابستگی هایش، شرف و حیثیت او و تمامی آنچه به مسلمانی اش معنا می بخشد در آن ثبت و ضبط گردیده است.

گرچه هر یک از احکام و فرائض دینی به جای خود از اهمیت و ارزش خاصی برخوردار هستند اما دراین میان هیچ فریضه ای به والایی مرتبه نماز نمی رسد، چرا که این تنها نماز است که معراج مؤمن و عامل تقرب انسان وارسته به خدا، شناخته شده و معیار پذیرش واجبات قرار گرفته است.

اما یکی از سنت های اصیل اسلامی نماز اول وقت است که مورد سفارش اکید پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و ائمه معصومین (علیهم السلام) است، و به این جهت آخرین پیام سفیران الهی توصیه به نماز اول وقت می باشد، تا جایی که رئیس مذهب ما حضرت امام صادق (علیه السلام) در آخرین لحظات زندگی فرمود: «إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَا تَنَالُ مُسْتَخِفًّا بِالصَّلَاةِ»^۱؛ «کسی که نماز را سبک بشمارد شفاعت ما به او نمی رسد».

با این تأکید و سفارشات فراوان پیشوایان و امامان ما، هنوز متأسفانه این دستور آسمانی چنانکه باید عمل نشده است و برخی شیعیان و دوستان آن حضرت با اهمیت ندادن به نماز

^۱ محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، انتشارات اسلامیة، چاپ مختلف، قم، ج ۸۳، ص ۱۹.

اول وقت عملاً نماز را سبک شمرده و خود را از شفاعت اهل بیت (علیهم السلام) محروم می‌سازند! در صورتی که یک مسلمان وظیفه شناس باید غذا، خواب، کار، تفریح، عبادت و خلاصه همه چیز را در وقت معین خودش انجام دهد، که این دستور امام اول ما حضرت امیرالمومنین علی (علیه السلام) است که فرمود: «أَوْصِيكُمْ... وَنَظِمِ أَمْرَكُمْ»^۱؛ یعنی سفارش می‌کنم شما را به منظم ساختن کارهایتان.

تحقیق حاضر به مسأله نماز اول وقت در قالب دو بخش و چهار فصل پرداخته است که به اهمیت و فضیلت نماز اول وقت و شناخت اوقات و احکام آن همچنین آثار مثبت نماز اول وقت و پیامدهای منفی ترک آن اشاره کرده است و در خلال مطالب نمونه‌هایی از حکایات و توصیه‌های بزرگان دین آمده که امید است بتواند حق این مطلب هرچند به صورت حداقل ادا شده باشد و مورد قبول خداوند و حضرت بقیه الله الاعظم (ارواحنا له الفداء) قرار گیرد.

^۱ نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، انتشارات لاهیجی، چاپ دوم، ۱۳۸۰، نامه ۴۷، ص ۵۵۹.